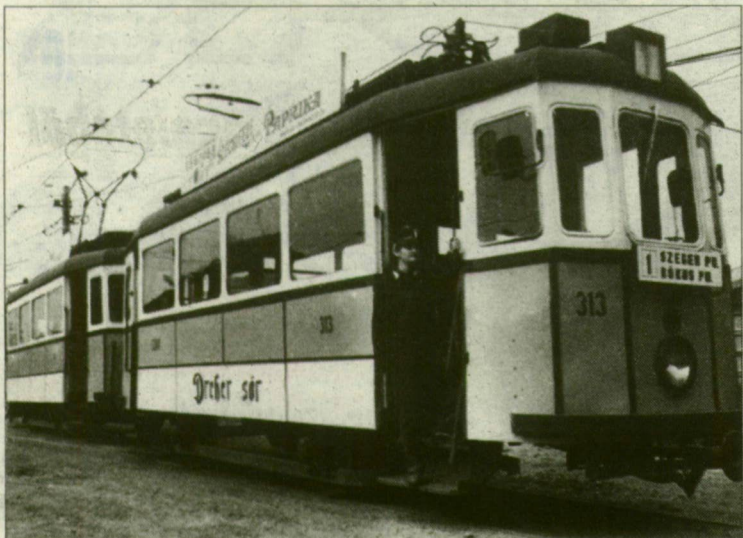
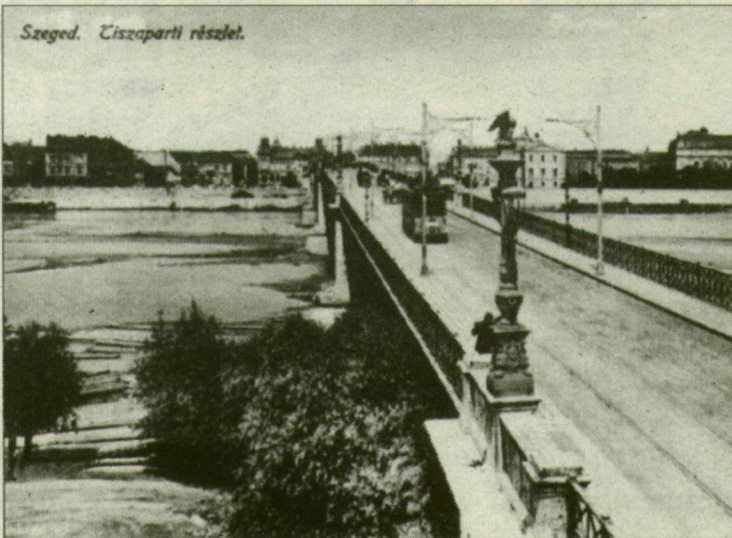

A háború előtti jövedelmeket figyelembe véve villamoson utazni nem volt olcsó mulatság. Csak a tehetősebb emberek engedhették meg maguknak, hogy rendszeresen igénybe vegyék az új közlekedési eszközt. A kalauzok fontos feladata volt az utasok és poggyászaik le- és fölsegítése, valamint a kismamák és a kisgyermekes szülők ülőhelyének biztosítása.

Az utasokat télen-nyáron szolgálni kellett

A villamos a hídát is „megmászta”

■ Érdekességek, furcsaságok a szegedi villamosközlekedés történetéből (2.)

Induláskor a járműállomány 25 motor és 14 pótkocsi (hat zárt, nyolc nyitott, nyári) volt. 1913-ban további 8 motorkocsit és 6 pótkocsit szereztek be.

A Felső Tisza parton csak teherforgalmi célokat szolgáló vágányt építettek, illetve a részvénytársaság teherforgalmi célból átvette a lóvasút azon szárnyvonalait és iparvágány-csatlakozásait, amelyek kívül estek a villamosvasúti hálózaton. 1910-ben a nem villamosított teherforgalmi vágányok hossza 2635 méter volt. Ez idő tájt a tehervontatást a „Pálffy” és a „Kállay” becenevű, hatvan lóerős gőzmozdonyokkal bonyolították. A pótfőgőket még az 1880-as években Pálffy Ferenc polgármesterről, illetve Kállay Albert főispánról nevezték el, kétes(?) tiszteltetés.

A teherszerelvények legnagyobb sebessége 15 km/ó lehetett azzal a kikötéssel, hogy kanyarulatokban, útkereszteződésekben felére, tolatáskor 4 km/órara kellett mérsékelni. Gyakran előfordult, hogy üres, nyitott vasúti teherkocsikat villamossal rendeztek, „kacimbáltak”. Az első benzinnel és elektromos árammal egyaránt működő tehervontató mozdony csak jóval később, 1936-ban állt

A kalauzok is korán haltak...

üzembe, s ezt a köznyelv csúszott festése miatt zeb-rának keresztelte el.

A társaság 1912-ben a Tisza Lajos körútnak az Anna kút–Vásárhelyi (ma: József Attila) sugárút közötti szakaszát villamos üzemre átalakította.

1919-ben a részvénytársaság az újszegedi vonalat – a várost akkor megszálló francia csapatok parancsnokának rendelkezésére – kénytelen volt megszüntetni. Más forrás szerint a szerbek is korlátozták a forgalmat, ezzel magyarázták a népszerűtlen intézkedést. Egy 1927-ben kelt miniszteri leirat az újszegedi villamosforgalom újbóli megindításának feltételül a híd „nagyarányú” megerősítését szabta. A város törvényhatósági bizottsága 1928. március 28-án 141 Kgy. határozatban felmentette a vasúttársaságot az újszegedi forgalom ellátása alól, azzal a kikötéssel, hogy a vonal 1625 méter kivevő vágányát a város által kijelölt helyeken „köteles saját költségén újból lefektetni”. E rendelkezés értelmében 1929-ben a rakparton 126 méter, 1932-ben szintén a rakparton to-

A magas díjszabás nem volt véletlen, hiszen a tőkés vállalkozás hasznából a várost 25% illette meg. A részvénytársaság a közterületek használatáért is tekintélyes összeget fizetett „a város úri jogának elismeréséül”.

vábbi 166 méter, később: 1940-ben a gedői vonal Fodortelepig történő meghosszabbítására 656 méter és a konzervgyári iparvágány megépítésére 250 méter vágányt fektettek le.

Az 1920-as évek gazdasági pangása a vasúttársaság életében is érezhető volt. Több iparvágányt – így például a Tisza-malmit, Cserepes sorit, Rózsá-malmit – megszüntettek, s járműveket adtak el. Az anyagi nehézségek csak kismértékű fejlesztést, forgalomkorszerűsítést tettek lehetővé. 1926-ban megkezdték a Felső Tisza-parti vonal meghosszabbítását, és villamos üzemre történő átalakítását. Ezzel egy időben módosították a fővonal belvárosi szakaszát. A

Zrínyi utcában új vonalrész épült, megszüntetve ezzel a kanyargó, nehezen járható Kölcsey, Kárász és Jókai utcán ávezető szakaszt. A villamosított Felső Tisza-parti vonalon, továbbá a fővonal Zrínyi utcai szakaszán 1927. május 7-én indult meg a forgalom. Az átszállás megkönnyítésére meghosszabbították a temetői vonalat a Somogyi utcában, a Dugonics tértől a Zrínyi utcáig.

A személyforgalom 1920-tól, a teherforgalom pedig 1925-től kezdődően évről évre csökkent. A társaság kénytelen volt járatait ritkítani, a dolgozók egy részét elbocsátani. Az előbbieken említett forgalomszervezési intézkedések következtében kialakult – és az 1940-es évek végéig gyakorlatilag változatlan maradt – vonalhálózat említést érdemel: az 1. sz. vonalon Szeged Pályaudvar–Rókus Pályaudvar, a 2. sz. vonalon Somogytelep–Közvágóhíd, 3. sz. vonalon Somogyi utca–Köztemető, 4. sz. vonalon Fodortelep–Széchenyi tér között volt menedrendszerű közlekedés, általában 10–12 perces járműkövetési idővel.

Törhes Sándor

(Újság)író-olvasó találkozó

Egy kis gyermeki derűt

Nagyon szeretem a lapot, minden napon alaposan átolvasgatom – circa 1 órát – ez a pihenőidőm is. Dicséret illeti meg az összeállítókat a sokféle bohém és politikai, meg sport... stb. változatosságért. Nem hízelgésből írom soraimat, mivel senkit sem ismerek Önök közül... Kéréssem is volna. Ha lehetséges megoldani Önöknek azt, hogy néhanapján aranyos kis gyermekstoriákat is írjanak meg, amiből van bizonyára elég. Ha máshonnan nincs, talán az olvasótáborból valakik küldenek majd édes, aranyos kis esetekről pár sort. (Hogy derülhessünk is...)... Nemsokára én is valószínű (?) nagymama leszek már, és a gyerekeim, és mások gyermekei is csodálattal töltönek el a mai napig. Picik és nagyok...

Soltiné Csák Júlia

Kedves Júlia Mama!

Remélem, nem veszi rossz néven a megszólítást: úgy vélem sorai nyomán, hogy a DM családtag Önök-nél. Nagyon köszönjük. A dicséret igazán jólesett, igyekeznék, hogy továbbra is rászolgáljunk. Például azzal, hogy az Ön kérését teljesítjük. Annál is inkább, mert derűre különösen szükségünk van mostanában. Ebben tökéletesen egyetértünk. Meg abban is, hogy legjobb témaforrás az olvasó. Úgyhogy én ezennel biztatok mindenkit, írja meg, mondja el a DM-nek derűs történeteit, ossza meg a nagy dél-magyarországi családdal! – Akár Júlia Mama is kezdhethetné...

Szeretettel üdvözlözi:

Szabó Magdolna

Mi van, ha kitudódik?

„A Sárga üdülőtelepet is elöntötte a diszkóhaj. Nappal nem zavaró, hiszen ez is egyfajta szórakozás, és toleránsnak kell lenni. Éjjel viszont a zaj elviselhetetlen, és sajnos az önkormányzat üdülőjéből is származik... Július 8-án, vasárnap reggel 4-ig névnap... A zene erőstől keresztül, óriási hangfalak segítségével tartott ébren bennünket... Július 10-én éjfél felé ordítottak... Rendőrséget nem mertünk hívni, mert nem is jönnek ki, és mi van, ha a panaszosok neve kitudódik... A Sárga területe tele van kétes elemekkel. Soha egy igazoltatás vagy járőr jelenléte... Már előre félünk a hétvégétől... Nem változtat a tényeken név és lakcím ismerete, hiszen leellenőrizhető az idő és a hely. Remélhetőleg a környék lakói félrete-szik félelmüket és bizonyították a fentieket.”

Tisztelt „sárgások”!

Névtelen leveleket általában nem idézünk, azok alapján nem idézünk, azok alapján nem idézünk. A fenti „bejelentés” azonban annyira közérdekűnek tűnt, hogy utánanéztam. S mostanig kerek a szemem a csodálkozástól. Merthogy minden rábeszélésem ellenére nem vállalták névvel, tanús-kodással panaszukat a nyugalomukban háborgatókat. Nem tehetek mást, háborgok a dolgon. És ismét elmondom nekik – s másoknak is –, ilyen esetben legelőrevezetőbb az ügy felvállalása és a nyilvánosság. Továbbá az, ha közösen fellépve mernek panaszt tenni az illetékesek-nél – s nemcsak az újságíró-nak küldenek levelet. Mert az netán csak csodálkozik, s az esettel foglalkozván legalább félig elhallgatja a nevét, mint most

Sz. M.

■ **Annak idején** – negyedszázada – beszélgettünk róla, hogy almatárolót épít, de csöndben hozzámondta, nem tartózkodik abban nagyobb mennyiségű alma talán egyetlen napig se. A tároló gazdasági épületnek számított, azt tehát lehetett építeni, az új ház azonban tiltott valamit volt, tehát büntetendő cselekedetként könyvelte el az akkori tanyalaterelőző hatalmi szándék. Mit tehetett az az értelmes gazdálkodó, aki mégiscsak ki akart mászni homokba szorult nyomorúságából? Beadta az építési terveket almatárolóra, és amikor tizennyolc évvel később már át lehetett alakítani lakóházzá, akkor „átalakították”.

Nem nagyon kellett azon alakítania semmit. Addig is lakta.

Arra voltam kíváncsi, finanszírozásból mi maradt mostanáig? Inkább köszönniük rajta az évek, semmit nem tömpült. Fejjel azonban ma se menne neki a falnak.

– Minden ésszel élő embernek tudni kell, ha csárdást muzsikálnak, csárdást kell járni rá – vezeti be beszélgetésünket. Diszkolányok ebből azonnal tudják, nem mai muzsikára tanulta a táncot, de nem biztos, hogy a képes beszéd minden árnyalatát megértik. Ahogy a hatalom diktál, azt mindig figyelembe kell venni, de

egyéni cifrák bőven elférnek benne.

Ilyen cifra volt az almatároló. Tágas tünemény konyhájában beszélgettünk most. Azt állítja, ő már a hetvenes évek közepén kihallotta Kádár János egyik beszédéből, hogy engedmények várhatók a háztájiban, tehát föl is készült rá idejében.

■ **Oda már a háztáji is...**

– Farmergazdaságot hirdettek néhány éve, de csak nem akar sikerülni. Majdnem negyven hektár földem jött össze itt a tanya körül, külön öntöző tával a közepén. Szélkerék húzza föl a vizet, termelni tehát tudok igény szerint, és termek is, de nekem kell gondoskodnom az értékesítésről. Azelőtt néminemű biztonságot jelentett, hogy szerződést kötöttek velünk, tehát biztonság el tudtunk adni mindent. Igaz, hogy keveset kaptunk érte, de a biztonság megvolt.

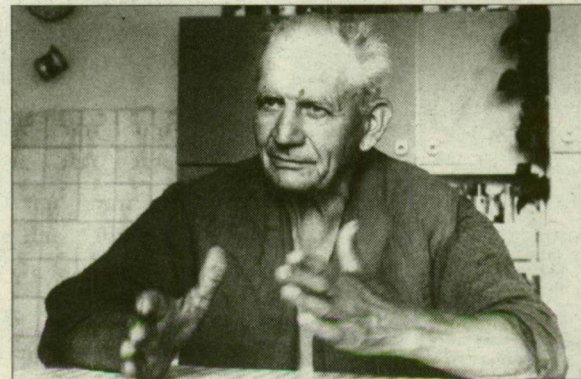
■ **János! Ne széptájsz!** Írogattam én minden nyáron a zöldségkereskedelem iszonyatos disznóságairól is.

– Írhatnál most is, és rá se ismernél, olyan kemény lenne. Mert ami most van, akkori legnekivadtabb eszünkkel se tudtuk volna elképzelni. Megtermelem a portékát, hatalmas költség-gel, elviszem a piacra, és vagy visszahozom, vagy nem. Ami tegnap száz forin-

■ Ha csárdást muzsikálnak A lánc közepén csirkefogó

Dolgozik a szélkerék...

Lőrincz János: Csak kombájnnak nincsen. (Fotó: Enyedi Zoltán)

Hetenként egyszerűen biztosan elme-gegyes Lőrincz János bodorszéki tanyája előtt, és mindig látom a hatalmas határ talán leg-szebb almatárolóját. Ennyi erővel, persze, a környék legszebb lakó-házának is mondhatnám, és ennek külön története van.

nak mikor lesz piacgazdaság? Őt ki kérdezi meg, tud-e adni szőtyövet valamért? Akinek nincsen pénze, az

fulladjon meg? És szítja tele szájjal a mocskos termelőt, mert drágán adja? Soha meg nem tudja, a láncolat két végén a termelőt és a fogyasztót egyszerre csapják be. A lánc közepén csirkefogók táncolnak.

■ **Annak is van legalább negyedszázada, hogy kiabálom, magatoknak kellene megszerveznetek a kereskedelmet. Ahogy a dánok csinálják.**

– Tíz-tizenöt becsületes ellenőr kellene csak, aki bele mer nézni a számadásokba. Ha meglátja, ezért csak

ennyit adott, kérje számon, ha a dupláját vagy háromszorosát kéri érte.

■ **Elvileg a piacnak kell elkönyveznie mindent.**

– De ha nem kormányozza el? Ott van az APEH, vannak szakemberei, miért szégyellősködik? A kis boltost azonnal bünteti, ha nem ad számlát, de azért nem, ha drágábban adja? És a nagy boltost? A közvetítő kereskedelmet? Itt mindenki halászat a zavarosban? Mi is tudjuk, hogy ez a legnagyobb disznóság, ne akarj minket dán példával etetni.

■ **Hogyan rendezted be a gazdaságodat?**

– Nem úgy, ahogy sokan tették. Mások azonnal Nyugatra indultak, és vették rákásra a kiselejtezett autót. A mi családunk úgy határozott, gépkocsiból maradjunk a régi. Minden munkagépet megveszünk viszont, de amiből csak lehet, a keleti változatot.

■ **Átkos nosztalgiából?**

– Fenét! Ahhoz minden utcasarkon kapok pótkatarrészt. Hadra készen vagyunk gépekből, egyedül kombájnnak nincsen, és most ez a legnagyobb gondunk. Itt az

aratás, és még nem tudom, mivel vágjuk le a gyönyörű búzát és a nagyszerű rozsunkat. A jó rozsnek a homok a házája, el ne felejtse! Úgy elprivatizálták a jól felszerelt térszünk gépeit, jutott belőle mindenrová, csak ide nem.

■ **A szélkerék?**

– Nagy bajban vagyok vele.

■ **Nem vált be?**

– Dehogynem! Ez a bajom éppen. Naponta érdeklődnek ketten-hárman, de aki gyártotta, az megszűnt már. Mire rábrenednek az emberek, hogy drága minden energia, ez meg ingyen föl-húzza a vizet a kútból, addigra kiderül, hogy nincsen gyártó? Itt miért nincsen piaccgazdaság? Pedig nagy ésszel csinálták: viharban egyszerűen leáll.

■ **Hal is van a tavadban?**

– Csak jelzésre. A legjobb mészár az élő hal. Ha méreg kerülne bele, azonnal fölfordulna.

■ **Szép a rozsod, szép a búzád. Mi lesz vele?**

– Van negyven hizónk, megetjük.

■ **Milyen fajta a búza?**

– Most kérdezted a legnehezebbet. A szomszédasz-szony vett, azt mondta, jól járt vele, vettem én is. Be is vált, mert ilyen szép még nem volt, de a nevét, látod, azt nem tudom.

Horváth Dezső